

АВТОРСКА СПРАВКА ЗА ПРИНОСИТЕ И РЕЗЮМЕТА

**на научните трудове на
гл. ас. д-р Таня Николаева Бузева,
представени за участие в конкурс за заемане на академична
длъжност „доцент“ по 3.6 ПРАВО (Гражданско и семейно право) в
СУ „Свети Климент Охридски“,
обявен в ДВ, бр. 64 от 03.08.2018 г.**

За участие в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ е представен списък с научни публикации по търговско право, които не повтарят темата на докторската дисертация – една монография, две глави (статии) от монография на авторски колектив и две статии.

I. Авторска справка за приносите и резюме на монографията „Увеличаване на капитала на акционерно дружество“, София, Сиби, 2018.

Монографията е в обем от 310 страници и се състои от шест глави и заключение. Книгата представлява първото самостоятелно монографично изследване, посветено на увеличаването на капитала на акционерното дружество.

В книгата е изследван институтът на увеличаване на капитала на акционерно дружество въз основа на правната уредба в Търговския закон и практиката по неговото прилагане, както и при анализиране на германския първоизточник на българската уредба и на европейското дружествено право, въведено в националното ни законодателство. Изследването има за предмет увеличаването на капитала на обикновените акционерни дружества по режима на Търговския закон. Увеличаването на капитала на публичните дружества по правилата на ЗППЦК е представена само като обобщение на приложимите

модели и фактически състави и за сравнение при детайлния анализ на уредбата по Търговския закон.

В изследването се предлага *систематизация на моделите на увеличаване на капитала* въз основа на произхода на източниците на средствата и преследваната цел с увеличаването. Разграничават се три основни модела на увеличаване на капитала:

1) *Увеличаване на капитала с вноски*: при него се цели финансиране на дружеството чрез привличане на свеж финансов ресурс или нови активи. То се извършва винаги срещу вноски от лицата, които поемат новите акции – заварените акционери или трети лица. Това е модел на *ефективно увеличаване* на капитала поради факта, че е налице увеличаване на дружественото имущество с вноските на акционерите.

2) *Увеличаване на капитала със собствени средства на дружеството*: целта при него е да бъде реструктуриран и оптимизиран собственият капитал на дружеството, като се превърнат в капитал вече намиращи се у дружеството средства под формата на неразпределена печалба и резерви. Това има ефект и на „вътрешно“ финансиране на дружеството, доколкото неразпределената печалба не се изплаща към акционерите, а остава на разположение на дружеството. При този модел на увеличаване на капитала не се правят вноски, в дружеството не постъпват нови средства или активи и имуществото му остава непроменено, което е основание да се означава като *номинално увеличаване* на капитала.

3) *Увеличаване на капитала за обезпечаване на други цели (целево увеличаване)*: този модел представлява по същество *ефективно увеличаване* на капитала, но неговата цел не е привличане на нови средства за финансиране, а *осигуряване на друга цел на дружеството* – погасяване на задължение по облигационен заем чрез конвертиране на емитирани облигации в акции (чл. 215 и сл. ТЗ; чл. 113, ал. 2, т. 2 ЗППЦК); осигуряване на квота в капитала на приемашо дружество за целите на извършване на вливане или друга форма на преобразуване (разделяне чрез придобиване, отделяне чрез придобиване), при която е налице концентрация на имущество (чл. 262у ТЗ; чл. 113, ал. 2, т. 2 ЗППЦК); предоставяне на участие в капитала на работническо-мениджърския състав на дружеството (чл. 112, ал. 3 ЗППЦК); осигуряване на нови акции при

търгово предлагане за замяна на акции по смисъла на чл. 149, ал. 1, т. 1 ЗППЦК или за притежателите на варианти (чл. 113, ал. 2, т. 2 ЗППЦК). Това са различни хипотези на увеличаване на капитала, изрично уредени от закона. Увеличаването на капитала при тях е само инструмент, за да се осигури квота за конкретни лица, на които дружеството е длъжно или желае да осигури участие в капитала. Макар в дружеството да постъпват средства и дружественото имущество да се увеличава, това *не се извършва с вноски* на лицата, които поемат новите акции, а покритието на капитала се осигурява по друг начин в зависимост от спецификата на конкретния фактически състав. Това определя и съществените разлики в сравнение с модела на увеличаване на капитала с вноски.

Посочените три модела се отличават принципно помежду си по лицата, които участват или имат право да участват в увеличаването, по възможната правна техника за извършване, по предпоставките, при които са допустими, и съответно по приложното им поле. Уредените в закона фактически състави на увеличаване на капитала могат да бъдат квалифицирани и подведени към някой от трите модела, което дава възможност за тяхното правилно разбиране и прилагане.

Глава Първа „Общи положения“ е посветена на принципни въпроси, които са от значение като предварителни за увеличаването на капитала. Тук е анализиран преди всичко *принципът на постоянния (фиксирания) капитал*, възприет в континенталната правна система на уредба на акционерните дружества. Обобщени са характерните правила на системата на постоянния капитал по смисъла на европейското дружествено право и функциите на капитала, като е представена и проведената европейската дискусия за реформа на уредбата на капитала на акционерните дружества. Разгледана е още икономическата същност и функция на увеличаването на капитала в различните му форми като *способ за финансиране на акционерното дружество*.

В тази глава е представена систематиката на моделите на увеличаване на капитала, приложими при обикновените акционерни дружества по режима на Търговския закон, както и на моделите, приложими при публичните дружества по режима на ЗППЦК. Дефинирани са критериите за разграничаване и отнасяне

на конкретните фактически състави към съответния модел на увеличаване на капитала.

Направен е критичен анализ на правната уредба на увеличаването на капитала по Търговския закон. Обсъдени са несъвършенствата, произтичащи от недобрата систематика на раздел V от глава четиринадесета, и от непрецизната терминологична употреба, която е ориентирана към правните техники за провеждане на увеличаването на капитала, а не към определящите критерии като произход на средствата/покритието и цели на увеличаването. Като се държи сметка за това, че уредбата датира от първоначалното приемане на Търговския закон през 1991г. и е резултат от несъвсем прецизно възприемане на правилата на германския закон, че единственото съществено доразвитие е през 2000г., когато е направена минималистична рецепция на изискванията на европейското дружествено право, в настоящия си вид правната уредба на увеличаването на капитала е крайно недостатъчна, за да уреди адекватно междуременно развитите обществени отношения при членство на държавата в Европейския съюз и принадлежност на българските компании към единния европейски пазар.

Представени са основните положения на европейското дружествено право относно увеличаването на капитала на акционерните дружества, предвидени в Директива 2017/1132 като минимални изисквания, които са отправна точка за тълкуването и разбирането на разпоредбите на националното ни законодателство.

Централно внимание в монографията е отделено на *увеличаването на капитала на акционерното дружество с вноски* във всичките му проявления. Този модел „репликира“ набирането на капитала при учредяването на акционерното дружество и поради това той е основният уреден от закона и приложим модел на увеличаване на капитала. Анализирани са както принципните особености на модела, така и в детайл отделните уредени в Търговския закон фактически състави.

Глава Втора от книгата обхваща **увеличаването на капитала с вноски от акционерите**. Акционерите са основната група лица, чиито интереси при увеличаване на капитала са изложени на *риска от „разводняване“* на

относителния им дял в капитала и имуществото на дружеството, както и на правото им на глас и оттам – на влиянието им върху дружеството. Защитните механизми на закона в този смисъл се изразяват първо, в *задължителната компетентност на общото събрание на акционерите* при вземане на решение за увеличаване на капитала, и второ, в гарантираното от закона *предимствено право на акционерите* да запишат част от новоиздаваните акции, съразмерно на участието им в капитала преди увеличението.

В книгата се изследват подробно изискванията относно вземането на решение за увеличаване на капитала и неговото съдържание и действие. Прави се критичен анализ на уредбата по Търговския закон, особено по отношение на изискването за гласуване по класове акции. В тази част българският закон надхвърля задължителната рамка на Директива (ЕС) 2017/1132, но същевременно има дефицити и не е достатъчно ясен за прилагане (напр. относно участието на акциите без право на глас).

Предимственото право на акционерите е разгледано детайлно като основен защитен инструмент за заварените акционери при увеличаване на капитала, като е анализиран обхватът на това предимството. Приема се, че предимството на акционерите по смисъла на чл. 194, ал. 1 и 2 ТЗ е гарантирано *при всички форми на увеличаване на капитала с вноски* - както парични, така и непарични, за разлика от изискванията на Директива (ЕС) 2017/1132, която предвижда такова предимство само при увеличаване на капитала с парични вноски. Критикува се неprecизната уредба на чл. 194 ТЗ, която използва като квалификационен критерий издаването на нови акции, а не увеличаване на капитала с вноски. Това е причина за неprecизно тълкуване в практиката, че предимство на акционерите е налице винаги - и в хипотезите на номинално, и на целево увеличаване на капитала, в които случаи предимство не е гарантирано, и не е необходимо или не е възможно да бъде гарантирано с оглед спецификата на съответния модел.

Изведени и дефинирани са още характерните за модела на увеличаване на капитала с вноски *принцип за субсидиарност на увеличаването* (чл. 192, ал. 5 ТЗ), *принципът „всичко или нищо“* (чл. 192а, ал. 2 ТЗ), анализирани са „сдбата“

на остатъчните (незаписаните) акции, както и двуфазният характер на процедурата.

Специално внимание е отделено на въпроса, дали е допустимо използване на правната техника на увеличаване на номиналната стойност на акциите при увеличаване на капитала с вноски от акционерите, което се приема за възможно от съдебната практика и в литературата, макар и с известни резерви. В монографията е направен подробен анализ на относимите разпоредби на Търговския закон, на факта на възникване на задължение за акционерите против тяхната воля и на санкционните последици при неизпълнение на това задължение, като се стига до извода за нарушаване на основни принципи на акционерното право и на частното право изобщо. Поради това се застъпва категорично становище, че *увеличаване на капитала с вноски чрез увеличаване на номиналната стойност на издадените акции е недопустимо*, освен ако не е налице единодушие между акционерите. В този контекст се правят предложения за прецизиране на конкретните правила на раздел V от глава четиринадесета на ТЗ, а също и за въвеждане на *забрана за обременяване или утежняване положението на акционера* като общ принцип. Това би съответствало на концепцията на акционерното дружество и би въвело стандарт, сравним с този на развитите европейски законодателства. В този контекст се прави предложение *de lege ferenda* и за създаване на общо правило на дружественото право за *недопустимост за въвеждане на задължения без съгласието на акционера или съдружника*. Това би било ефективен инструмент за защита на малцинствените акционери, както и изобщо на малцинствените съдружници във всички капиталови търговски дружества.

В заключение на Глава Първа са анализирани *проблемите, свързани със заличаване на вписано увеличение на капитала поради пороци при провеждането му*. Недостатъчната правна уредба оставя отворени множество въпроси относно последиците при заличаване на вписано увеличение на капитала на дружеството - за акционерите, за лицата, придобили междуременно права върху издадените акции, и за дружествените кредитори, за които заличеното увеличение е равнозначно на намаляване на капитала, без да са провеждани защитни мерки. Препоръчва се по-прецизно и ограничено

дефиниране на основанията/пороците, при наличие на които би могло да се стигне до заличаване на вписано увеличение на капитала, както и уреждане на последиците при заличаване. Препоръчва се аналогичен подход като при недействителност на учредяването на търговско дружество и при оспорване на преобразуването, доколкото изменението на капитала също представлява структуропроеменящ фактически състав.

Глава Трета от книгата има за предмет **увеличаването на капитала с вноски от трети лица**, като са изследвани уредените от Търговския закон отделни фактически състави. Участието на трети лица извън заварените акционери в увеличаване на капитала на дружеството предполага *изключване или ограничаване на гарантираното предимство на акционерите*. Основанията и процедурата за изключване или ограничаване на предимственото право на акционерите е предмет на детайлен анализ като задължителна предпоставка за провеждане на всеки един от фактическите състави на увеличаване на капитала с участие на трети лица. Обсъден е проблемът, доколко предвидените в закона формални предпоставки за изключване или ограничаване на предимственото право на акционерите (чл. 194, ал. 4 ТЗ) са достатъчна гаранция за малцинствените акционери. Предвид на това, че законът не предвижда материалноправни предпоставки за изключването или ограничаването, а съдебният контрол на решенията на общото събрание на акционерите (чл. 74 ТЗ) е ограничен само до контрол за спазване на закона и устава на дружеството, единственото материалноправно изискване по същество остава спазването на принципа за равнопоставено третиране на акционерите. В този смисъл се представят разрешението на Директива (ЕС) 2017/1132, според която формалните изисквания са достатъчни за защита на малцинствените акционери (т.нар. „защита чрез информация“), както и германската съдебна практика, която провежда контрол по същество на основанията за ограничаване или изключване на предимственото право на акционерите.

По-нататък в Глава Трета са анализирани детайлно *увеличаването на капитала с участие на определено трето лице или лица* както *с парична вноска* (чл. 195, предл. 1 ТЗ), така и *с непарична вноска* (чл. 193 ТЗ), а също и увеличаването на капитала *чрез публична подписка*, при което набирането на

капитала става чрез регулиран пазар и обръщане на дружеството към неопределен кръг лица (чл. 192, ал. 7 и 8 ТЗ). Изследвани са особеностите на всеки отделен фактически състав, като са изведени предпоставките и икономическата целесъобразност, особеностите на съответните вноски, лицата, които участват в поемането на новите акции и конкретната процедура.

Критикува се използването от чл. 195 ТЗ означение на това увеличаване на капитала като „условно“, като се изяснява произходът и причините за неудачната терминологична употреба и квалификация. Изследвана и критикувана е съдебната практика, според чието разбиране увеличаване на капитала с участие на определено трето лице или лица може да се извърши само с парични вноски.

Специално внимание е отделено на увеличаването на капитала с непарична вноска, като се разграничава апортната вноска при увеличаване на капитала от тази при учредяване на дружеството. Застъпено е разбирането, че увеличаване на капитала с непарични вноски в най-честия случай е приложимо при участие именно на определено трето лице, което е собственик на целения за придобиване от дружеството актив по пътя на увеличаване на капитала. Макар и не невъзможно при увеличаване на капитала с вноски от заварените акционери, се приема, че това е нетипично и е приложимо само по изключение в определени случаи. Критично са анализирани специалните хипотези на увеличаване на капитала с непарични вноски в производство по несъстоятелност (чл. 700, ал. 6 ТЗ) и увеличаването на капитала на лечебни заведения със стойността на целевите субсидии (чл. 100 от Закона за лечебните заведения).

Отделно внимание е посветено на предявяването на „дефекти“ на апортната вноска при увеличаване на капитала и на последиците от това при евентуално заличаване на вписано увеличение на капитала, като е анализирана богатата съдебна практика.

Анализиран е по-детайлно *фактическият състав на увеличаване на капитала чрез подписка*, който поради граничното си положение между режима на обикновеното и публичното акционерно дружество обикновено остава пренебрегнат или частично обхванат в отделните изследвания.

В Глава Четвърта от книгата е разгледано **увеличаването на капитала от управителния съвет/съвета на директорите** на акционерното дружество. Това е проявление на *модела на ефективно увеличаване на капитала с вноски* във варианта на *делегирано (разрешено)* увеличаване на капитала. За разлика от общия случай на редовно (обикновено) увеличаване на капитала с вноски, което се извършва по решение на общото събрание на акционерите, при делегираното увеличаване на капитала това става по решение на управителния орган на дружеството. В изследването се прави анализ на същността на делегираното увеличаване на капитала, като се дефинира приложното му поле само до увеличаване на капитала с вноски чрез издаване на нови акции.

Независимо от факта на овластяването на управителния орган от общото събрание на акционерите и делегирането на компетентност, която принадлежи на общото събрание, фактическото използване на овластяването и предприемането на увеличаване на капитала се разглежда формално като действие на управление на дружеството, при което управителният орган не извършва действия от името на общото събрание на акционерите, а *упражнява собствени правомощия, по своя преценка, за което носи съответната отговорност.*

В монографията се *изяснява недотам правилното разбиране и прилагане на този институт в българската практика*, която приема, че управителният орган има правомощие да увеличава капитала до определен размер, разбирано като до определен размер на вписания капитал на дружеството. Ако междувременно бъде проведено и вписано увеличение на капитала на друго основание (редовно увеличаване, целево увеличаване), се приема, че с това се редуцира овластяването на управителния орган, тъй като заложеният в устава размер, „до който“ управителният орган има право да увеличава капитала, вече е достигнат отчасти или изцяло. Това в известна степен обезсмисля института, чиято цел според Директива (ЕС) 2017/1132 е овластяване за увеличаване на капитала до определена номинална сума („разрешен“ капитал), с която управителният орган би могъл по своя преценка да увеличава капитала в рамките на срока на оторизацията си без намесата на общото събрание, без тази сума да се влияе от други проведени и вписани увеличения на капитала в същия период.

Подробно са изследвани *правните аспекти на овластяването* на управителния орган, както и на *задължителната и факултативната рамка на овластяването*. Анализирани са отделните фактически състави на увеличаване на капитала с вноски, които могат да бъдат проведени от управителния орган при делегирано увеличаване на капитала. Направено е разграничение и критичен анализ на общото овластяване на управителния орган за изключване или ограничаване на предимственото право на акционерите и на конкретно изключване или ограничаване от управителния орган при вземане на конкретно решение за увеличаване на капитала. Обсъден е и проблемът с необходимото по закон изменение на устава при увеличаване на капитала в случаите на увеличаване от управителния орган.

Особено внимание е отделено на баланса на интереси при овластяването на управителния орган и използването на „разрешения“ капитал, от една страна, и рисковете за акционерите, от друга страна. Прави се *заключение, че законът не предвижда достатъчно инструменти за защита на акционерите*, при това както на малцинствените, така и на мажоритарните. Интересите на акционерите се оказват защитени само с механизмите на редовното увеличаване на капитала (квалифицирано мнозинство за овластяването и предимственото право на заварените акционери), както и с общите правила за отговорността на управителния орган. Това обаче не е достатъчно да бъдат защитени дори мажоритарните акционери от собствената им неопитност. Правят се предложения за усъвършенстване на законодателната уредба чрез въвеждане в закона на максимален размер на „разрешения“ капитал и/или на по-кратък срок на овластяването, на задължителни изисквания за предоставяне на информация на акционерите от управителния орган, както и на специални правила за отговорност на последния при злоупотреба.

Глава Пета от книгата има за предмет **увеличаване на капитала чрез конвертиране на облигации в акции**. То е анализирано като *хипотеза на целево увеличаване на капитала*, изрично уредена в закона - раздел VIII от глава

четиринадесета на Търговския закон (чл. 215 и сл.)¹. Целта на увеличаването е задължението на дружеството по емитиран облигационен заем да бъде погасено чрез превръщането му в капитал. В този смисъл то представлява *ефективно увеличаване* на капитала, защото привлечен капитал (задължение) се трансформира в собствен капитал на дружеството. Увеличаването на капитала в този случай се извършва чрез замяна на записаните и заплатени облигации, *като това не представлява непарична вноски на вземанията* на облигационерите. Увеличаването на капитала чрез конвертиране на облигации в акции се определя като *същинско условно увеличаване на капитала*, доколкото към момента на вземането на решението за това размерът на новия капитал не може да бъде определен, защото не е известно колко от облигационерите ще упражнят правото си на конвертиране.

Квалифицирането на това увеличаване на капитала като целево дава възможността *да се определи, съответно изключи прилагането на изискванията, относими към ефективно увеличаване на капитала с вноски*. Въз основа на това се прави извода, че при увеличаване на капитала чрез конвертиране на облигации в акции не са приложими принципът за субсидиарност на увеличаването на капитала (чл. 192, ал. 5 ТЗ), правилото „всичко или нищо“ (чл. 192а, ал. 2), както и че не е гарантирано законово предимство на акционерите по смисъла на чл. 194, ал. 1 и 2 ТЗ да запишат част от новите акции, съразмерно на участието им в капитала.

При изследването на фактическия състав *се извеждат и критикуват някои дефицити на уредбата, които са проблемни за запазване интересите на акционерите и на облигационерите с конвертируеми облигации*. От гледна точка на акционерите е анализирано предимството за съразмерно записване на конвертируеми облигации (чл. 215, ал. 1, изр. 3 ТЗ), което е в унисон с изискванията на Директива (ЕС) 2017/1132. Проблеми поражда обаче изискването за обикновено мнозинство на решението на общото събрание на

¹ Втората хипотеза на целево увеличаване на капитала, уредена в Търговския закон – увеличаването на капитала за целите на вливане или на разделяне/отделяне с придобиване, е изключена от обхвата на изследването поради разбирането, че неговото анализиране има смисъл само заедно с анализ на целия фактически състав на преобразуването.

акционерите за издаване на конвертируеми облигации, което е в отклонение от стандарта на Търговския закон за квалифицирано мнозинство на решението за увеличаване на капитала. В случаите на последващо превръщане на обикновени облигации в конвертируеми интересите на акционерите са защитени в още по-малка степен, както поради предвиденото обикновено мнозинство за вземане на такова решение, така и поради обстоятелството, че в този случай няма как да им бъде гарантирано предимство за записване на облигациите, които могат да бъдат превърнати в капитал. Що се отнася до притежателите на конвертируеми облигации, техните интереси са гарантирани по отношение на издаването на следваща емисия конвертируеми облигации, но не и в случаите на междуременно проведено увеличаване на капитала преди настъпване на срока за превръщане на облигациите в акции.

Анализирани са уредените от закона *правомоцията на органите на акционерното дружество за издаване на облигации и за увеличаване на капитала чрез конвертиране на облигации в акции*. Прави се предложение за законодателно усъвършенстване с оглед на възможностите за овластяване на управителния орган и привеждане на уредбата в съответствие с логиката на поемането на облигационен заем, от една страна, и от друга страна, с общата уредба на компетентността на органите и мнозинството за вземане на решение при увеличаване на капитала.

В **Глава Шеста** от книгата се разглежда **увеличаването на капитала със средства на дружеството**. Това е моделът на *номинално увеличаване на капитала*, при който в капитал се трансформират неразпределена печалба и резерви на дружеството, без да се привлича нов финансов ресурс и без да се променя дружественото имущество. Изяснена е правната му същност и специфика, като се обосновава, че това е самостоятелен модел на увеличаване на капитала по смисъла на българския закон, за разлика от разбирането в други законодателства.

Изяснени са *границите на прилагане на този модел* на увеличаване на капитала, като са анализирани релевантните разпоредби на Търговския закон (чл. 197-198, чл. 246), Закона за счетоводството, Националните счетоводни стандарти

и Международните счетоводни стандарти. Специално внимание е отделено на *изясняването на източниците/средствата*, които могат да бъдат използвани за номинално увеличаване на капитала. Приема се, че това могат да бъдат средства както от неразпределена печалба, така и от резерви (фонд „Резервен“), които надхвърлят размера на задължителните законови или предвидени в устава резерви.

Анализирана е императивната разпоредба на закона, увеличението на капитала да се поеме от заварените акционери поради природата на номиналното увеличаване на капитала и естеството на средствата, които се превръщат в капитал. Изяснено е, че придобиването на новите акции от акционерите става *ipso iure*, а не в резултат на предимственото право по чл. 194, ал. 1 и 2 ТЗ, което е гарантирано при увеличаване на капитала с вноски.

Отделен раздел е посветен на *гаранциите за правата на акционерите и кредиторите на дружеството*, както и за правата на специална категория *трети лица, които са в договорни отношения с дружеството и чиито права са в зависимост* от размера и структурата на капитала и разпределението на печалбата, от номиналната стойност на акциите или от техния курс (напр. притежатели на конвертируеми облигации, членове на директорските съвети, ако бонусите им са определени в зависимост от курса или изплатения дивидент на акция). Твърде лаконичната уредба на закона не предвижда никакви правила, поради което може да се стигне до конфликт на интереси и засягане на интересите на определена група, вкл. и на акционерите (напр. при привилегировани акции с гарантиран дивидент, определен върху номиналната стойност на акцията). Прави се предложение за доразвиване на уредбата чрез *въвеждане на общо правило, че не е допустима промяна в съотношението на произтичащите от акциите права помежду им*, което би гарантирало акционерите, особено при наличие на повече класове акции. Аналогично правило, според което се предписва *запазване на икономическото съдържание на правоотношенията отпреди увеличението на капитала*, би гарантирало адаптиране на договорните отношения с третите лица и запазване на техните права.

Относно процедурата за увеличаване на капитала със собствени средства се прави критичен анализ и предложения за прецизиране и допълване. Обсъдени са също *възможностите за комбинация* на номиналното увеличаване на капитала с други модели на увеличаване, както и с намаляване на капитала.

В **Заключението** се извежда отново разбирането за *недоразвитост и недостатъчност на уредбата на Търговския закон* относно увеличаването на капитала в сравнение с нивото на развитие на обществените отношения и в сравнение със законодателствата на развитите държави. Прави се *обобщение на предложенията de lege ferenda за усъвършенстване на законодателната уредба* както относно прецизното уреждане на моделите за увеличаване на капитала и разграничението им по предпоставки и процедура, така и относно конкретните фактически състави.

II. Авторска справка за приносите и резюме на статиите

1. Глава IV. Командитно дружество с акции. – в: Герджиков, О., Г. Стефанов, К. Касабова, Т. Бузева. Капиталови търговски дружества [Основно преработено и допълнено издание на книгата на проф. Витали Таджер от 1997г.]. С.: Труд и право, 2011, с. 226-233.

Съчинението представлява самостоятелна глава от основно преработеното и допълнено издание на книгата на проф. Витали Таджер, която е посветена на *командитното дружество с акции*. Като част от общото изследване на капиталовите търговски дружества са представени правната характеристика на командитното дружество с акции, особеностите на неговото учредяване, управление и представителство и прекратяване.

2. Глава VI. Обединяване на капиталови търговски дружества. - в: Герджиков, О., Г. Стефанов, К. Касабова, Т. Бузева. Капиталови търговски дружества [Основно преработено и допълнено издание на книгата на проф. Витали Таджер от 1997г.]. С.: Труд и право, 2011, 304-320.

Съчинението представлява също самостоятелна глава от основно преработеното и допълнено издание на книгата на проф. Витали Таджер, в която се разглеждат *обединенията на капиталови търговски дружества*. В четири параграфа са разгледани на първо място *понятието и видовете обединения на търговци*, вкл. икономически групи, и правната уредба на обединенията по Търговския закон. Отделно са анализирани правната природа и спецификите на *холдинговата група* като обединение на юридически самостоятелни дружества на основата на участие едно в друго, и *консорциума* като договорна форма на обединяване на търговци. Разгледано е също *Европейското обединение по икономически интереси* като правно-организационна форма с наднационален характер съгласно Регламент (ЕИО) 2137/85, като са представени особеностите на неговото учредяване, членове, органи и отговорност за задълженията му спрямо трети лица.

3. Transformation of Companies. Bulgarian Legal Framework and Implementation of the European Principles. - In: Vasiljević, M., R. Kulms, T. Josipović, M. Stanivuković (Editors). Private Law Reform in South East Europe - Liber Amicorum Jessel-Holst. Belgrade: Faculty of Law, University of Belgrade, 2010, 123-139.

Статията е посветена на *принципните положения на уредбата на преобразуването на търговски дружества по Търговския закон*. Развитието на уредбата е анализирано в контекста на правилата за реорганизация на юридическите лица по гражданското право, както и при отграничаване на специалните правила за преобразуване на публичните търговски дружества по ЗППЦК, на кооперациите по Закона за кооперациите и на кредитните институции, застрахователни дружества и други участници на капиталовия пазар съобразно специалните закони, регулиращи тяхната дейност. Представено е въвеждането на изискванията на релевантните европейски директиви и съчетаването им със законодателната традиция и практика.

Изведени са принципните положения на правната рамка на преобразуването на търговски дружества по глава шестнадесета от Търговския закон. Уреждането *на всички форми на преобразуване и възможността за*

участие на всички видове търговски дружества в тях, вкл. в комбинация персонални и капиталови, следва законодателната идея да бъдат осигурени максимални и гъвкави възможности за реорганизация на търговските дружества, които да са на разположение в зависимост от конкретните им потребности. Представя се *систематиката на уредбата*, която включва *общите правила* за всички форми на преобразуване (съотношение на замяна, ограничение за парични плащания на съдружниците и акционерите, приложимост при ликвидация и несъстоятелност, запазване правата на трети лица, отговорност на членовете на управителните органи); *формите на преобразуване с участие на повече от едно търговско дружество* и свързани с концентрация или деконцентрация на имущество (вливане, сливане, разделяне, отделяне); *преобразуването чрез промяна на правната форма*, в която участва само едно търговско дружество при запазване на имуществения и членския му състав; *специалната форма на преобразуване чрез прехвърляне на имуществото на еднолично търговско дружество* към неговия едноличен собственик–физическо лице; *правилата относно трансграничните вливания и сливания*. Допустимо е *съчетаването на отделните форми на преобразуване* с участие на повече от едно дружество, но не и съчетаването с преобразуване чрез промяна на правната форма.

Анализирани са фактическите състави за провеждане на преобразуването, като са изведени съществените положения на уредбата. В това число попада *принципното положение, че не може да бъде прекратено членство на съдружник или акционер в рамките на процедура по преобразуване*, а само по реда на напускане едва след приключване на преобразуването, доколкото са налице определени законови предпоставки. Принципно положение на закона е *възможността за разпределението на акции, дялове и участия на съдружниците и акционерите в едно или повече дружества след преобразуването без ограничение*, стига да е спазено предвиденото съотношение на замяна. Също и *законовото положение, че преобразуването може да бъде оспорвано и „предотвратено“ само до момента на неговото вписване в търговския регистър*, като веднъж породило правни последици, то не може да бъде заличено.

Представени са *защитните правила за акционерите и съдружниците и за кредиторите* при преобразуване на търговски дружества, както и механизмите за тяхното осъществяване. Обобщени са и *правните последици* на влязло в сила преобразуване.

4. Company Law in Bulgaria. - In: Jessel-Holst, C., R. Kulms, A. Trunk (Editors). Private Law in Eastern Europe. Autonomous developments or legal transplants. Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, 351-372.

Статията съдържа *преглед на развитието и концепцията на съвременното българско дружествено право*, следвайки принципния въпрос – автономно развитие или правни транспланти. Представя се историята на създаването на дружественото ни право като резултат от рецепция на германския правен модел, съчетан с историческата ни традиция, и от хармонизирането на българското законодателство с европейското право при реформата на Търговския закон от 2000г. и 2003г. и новелата на ЗППЦК от 2006г.

Обобщено са представени правната уредба и същността на правата на акционерите, както и правилата за защита на малцинствените акционери в обикновените и в публичните акционерни дружества. Анализирани са отношенията акционери – членове на управителните органи на акционерното дружество, правилата за конфликт на интереси, разкриване на информация и проблемите на отговорността на членовете на директорските съвети. Специално внимание е отделено на принципите за доброто корпоративно управление (*Corporate Governance*), въведени в Търговския закон и възприети в практиката на българските компании.

Обсъдени са и проблеми на прилагането на модерните дружественоправни институти в практиката от икономическите субекти, от административните органи и от съдилищата. Направен е обобщаващ извод, че българското дружествено право е резултат от хармонизацията му с правото на

Европейския съюз, като при възприемането на отделните институти и правила е съобразявана степента на развитие на обществените отношения, националната правна традиция и спецификите на икономическата, социална и регулаторна среда.

София, 1.11.2018г.

Изготвил:
гл. ас. д-р Таня Бузева